

Båtsfjord
kommune

Berlevåg
kommune

Lebesby
kommune

Hammerfest
kommune

Skjervøy
kommune

Vestvågøy
kommune

Til

Stortingets næringskomité og Nord-Norgesbenken

8. februar 2021

Leveringspliktige trålere må bidra til helårig aktivitet!

«Leveringspliktforskriften»¹ har som formål å sikre at anlegg som bearbeider fisk skal få en stabil råstofftilførsel fra torsketrålflåten (§1).

Som ordførere i kommunene Båtsfjord, Berlevåg, Lebesby, Hammerfest, Skjervøy og Vestvågøy representerer vi kystsamfunn fordelt over hele Nord-Norge.

Felles for våre seks kommuner er at vi er vertskap for, og representerer, fiskeindustribedrifter og samfunn/regioner som er tilgodesett i plikter knyttet til fartøy med torsketråltillatelse med tilhørende krav om tilbuds-, bearbeidelse- og aktivitetsplikt. Disse pliktene følger av vilkår i den enkelte ervervstillatelse og av «Leveringspliktforskriften».

Ut fra dette og den bakgrunn som er beskrevet lengre ut i dette dokumentet, samt det vedlagte kunnskapsgrunnlaget som Nofima har utarbeidet i saken på oppdrag fra 9 pliktkommuner og de to nordnorske fylkeskommunene (Rapport 1/2021 (Iversen, A. m.fl.) «Hvordan kan pliktkvoter bidra til mer foredling?»), fremmer vi følgende **forslag til endringer i «Leveringspliktforskriften»**:

1. For å stimulere til at også trålerne skal levere mer ferskt råstoff til fiskeindustrien, innføres det en **ferskfiskordning for trålflåten med leveringsforpliktelser**. Dette innebærer at de pliktrålerne som leverer ferskfisk til fiskeindustrien får en kvotebonus, som i en innkjøringsfase tas fra en avsetning til ordningen på 10 % av pliktrålernes kvotegrunnlag av torsk (der denne avsetningen hentes fra). Avsetningen er basert på et mål om at ferskandelen skal utgjøre minst 35 % av landingene fra pliktrålerne, noe som vil gi et doblet volum i ferske landinger sammenliknet med 2019.

Trålerleveransene foreslås avregnet med en faktor på 0,8 pr kg levert fersk torsk (i praksis en 25 % kvotebonus), slik at opptjeningsgrunnlaget for kvotebonusen utelukkende er landinger av fersk torsk. Etter en virkeperiode på 2 år evalueres ferskfiskordningen. I den forbindelse foretas en vurdering av hvorvidt leveranser av henholdsvis fersk hyse og sei også skal omfattes av ferskfiskordningen, der man får kvotebonus etter samme modell som for torsk. Det må også stilles tydelige krav til kvalitet på det ferskt leverte råstoffet som skal kvalifisere til kvotebonus.

¹ Forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse, forskrift nr. 1131 av 9. desember 2003. Se: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-09-12-1131>

Ordningen foreslås å gjelde for hele kvoteåret, med unntak av månedene februar-mai. Dette er måneder med store landinger fra kystflåten, der økte trålerleveranser i liten grad vil bidra til økt videreforedling i landindustrien.

Som følge av at ferskleveranser fra pliktrålerne vil medføre landinger av store volum, må det vurderes hvorvidt det bør stilles som forutsetning for kvotebonusen at det foreligger kontrakter som sikrer god samordning mellom potensielle kjøperbedrifter og flåteleddet. Dette vil sikre landindustrien forutsigbar tilgang på råstoff, og båtene en sikkerhet for avsetning til foredling.

2. Forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse § 5 «Fastsetting av pris» endres. Pliktrålerne underlegges en pris- og tilbudsordning som sikrer lønnsomhet ved bearbeiding av råstoffet i Norge. **Det må vurderes hvorvidt en dynamisk minstepris kan innføres som utbudspris for det leveringspliktige råstoffet**, uavhengig om råstoffet er ferskt eller frosset. Endringene i prisfastsettingssystemet må utformes slik at det bidrar til reelle markedsmuligheter og økt tilgjengelighet for aktørene i foredlingsindustrien.
3. Bearbeidingsplikten omtalt i forskriftens §3 gjøres mer fleksibel gjennom to endringer. For det første slik at fiskeindustriaktørene har **muligheten til «å utveksle» deler av fangsten mellom bedrifter**. For det andre at **rapporteringene på bearbeidingsplikten endres til å finne sted basert på landet fangstvolum innenfor et avgrenset tidsrom på 1 måned** (slik det er åpnet for i Kvotemeldingen), i stedet for den enkelte fangst som i dag. Uansett om fangsten kjøpes i henhold til den primære leveringsplikten i første ledd eller den sekundære leveringsplikten i tredje ledd, skal de tilgodesette fiskeindustribedriftene alltid foreta bearbeiding av 75 % av torskefangstene omfattet av leveringsplikten før videresalg.

Den endrede «Leveringspliktforskriften» skal evalueres etter en virkeperiode på 3 år. Her undersøkes det hvorvidt endringene har ført til en markant økning i oppnåelse av formålet hos den enkelte pliktråler og i de tilgodesette fiskeindustribedrifter/samfunn/regioner, slik det fremgår av §1 i forskriften. Er måloppnåelsen i forhold til jevn råstofftilgang og helårig aktivitet for lav, må Stortinget få utredet og vurdert hvorvidt det er hensiktsmessig å fortsatt benytte de(n) angjeldende pliktråleren(e) som virkemiddel for å oppnå det vedtatte formålet.

Utgangspunkt og bakgrunn for endringsforslagene:

I dette felles initiativet har vi **fremmet konkrete forslag til regelendringer og endringer i praksis, slik at fangstene fra trålere underlagt pliktsystemet i større grad bidrar til helårig aktivitet i de lokalsamfunn som skal tilgodesees med leveranser**. Aktivitet i kystsamfunnene er det sentrale formålet med dette regelverket, og dette hensynet utgjør også grunnlaget for at eierne av trålerne er gitt dispensasjon fra det alminnelige kravet om majoritetsseierskap til aktive fiskere.

Vi er av den oppfatning at dagens regelverk ikke fungerer etter sitt formål, fordi en for liten andel av fangstene rent faktisk blir omsatt under det etablerte regime med tilbudsplikt. Følgelig blir de volumer som kommer til bearbeidelse under pliktsystemet tilsvarende begrenset. Regjeringen gir i «Kvotemeldingen» (Meld. St. 32 (2018-2019)) uttrykk for den samme vurdering (kap. 3.6).

Vi registrerer nå en økende debatt om hvordan formålet om stabil råstofftilførsel og helårig foredlingsaktivitet skal oppfylles, og torsketrålerne med leveringsforpliktelser er en viktig brikke for å oppnå dette.

Nofima har på oppdrag av de 9 pliktkommunene Båtsfjord, Berlevåg, Lebesby, Hammerfest, Skjervøy, Senja, Bø i Vesterålen, Hadsel og Vestvågøy, samt Troms og Finnmark fylkeskommune og Nordland fylkeskommune, utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som belyser mulige effekter og konsekvenser av forslag til endringer i «Leveringspliktforskriften» på tre utvalgte områder. Endringene skal legge til rette for, og stille krav til, at pliktrålerne må levere mest mulig ferskt råstoff. Dette underlagt en pris- og tilbudsordning som sikrer mulighet for lønnsomhet ved bearbeiding av råstoffet i Norge. Samtidig må endringer i forskriften åpne for en mer fleksibel bearbeidingsplikt.

Viktige «knagger» for våre forslag til endringer i «Leveringspliktforskriften» er som følger;

- Vi er av den klare formening at det også i fremtiden er nødvendig med en differensiert flåte for slik å sikre helårige leveranser av et visst volum til fiskeindustrien i kystsamfunnene.
- Vi mener at trålerne, gitt at de klarer å levere den type råstoff, det volum og den kvalitet som dagens og fremtidens fiskeindustri har behov for, vil bidra til å sikre en helårig drift i fiskeindustribedriftene langs kysten av Nord-Norge.
- De foreslåtte endringene vil kunne gi redusert bedriftsøkonomisk lønnsomhet, spesielt for pliktrålerne. Dette vil igjen kunne medføre en forskyving av lønnsomheten fra flåteleddet og til foredlings- og markedsleddet i verdikjeden, og dette er tatt i betraktning ved utarbeidelsen av de ulike endringsforslagene. Den samlede verdiskapingen kan imidlertid bli større som følge av en slik endring, gjennom at økt aktivitet og mer helårig sysselsetting i lokalsamfunnene igjen kan bidra til økt bosetting.
- Nofimas direktør Magnar Pedersen uttalte 8. oktober 2020, i Kontroll- og konstitusjonskomiteens høring om Riksrevisjonens undersøkelse om kvotesystemet, at «Deres forskning viser at det er grunn til å anta at sammenhengen mellom foredlingsindustrien og bosettingen i kystdistriktene er langt sterkere enn tilsvarende sammenheng mellom fiskeflåten og bosettingen. Et større fokus på at høstingen av ressursene bør styres ut fra industriens behov, og en styrking av foredlingsindustriens rammebetingelser, vil derfor kunne virke positivt opp mot havressurslovens formålsparagraf». I samme høring uttalte direktør Geir Ove Ystmark i Sjømat Norge at: «Det er åpenbart at vi har hatt en fiskeripolitikk i Norge som har vært en fiskeflåtepolitikk, og ikke en fiskeripolitikk som har fokuset på hele verdikjeden».
- Dersom evalueringen av en ny forskrift (etter en virkeperiode på 3 år) ikke viser at endringene i forskriften har ført til en markant økning i oppnåelse av formålet hos den enkelte pliktråler og de tilgodesette fiskeindustribedrifter/samfunn/regioner som fremgår av §1, er ordførerne av den oppfatning at Stortinget da må få utredet og vurdert hvorvidt det er hensiktsmessig å benytte de(n) angjeldende pliktråler(e) som virkemiddel for oppnå det vedtatte formålet. Fokuset må være at tilgodesette anlegg som bearbeider fisk skal få en stabil råstofftilførsel fra pliktkvoter tilknyttet torsketrålflåten, som skal være med på å gi grunnlag for helårig aktivitet.

Litt mer om bakgrunnen for våre forslag til endringer i «Leveringspliktforskriften»:

I dag har 35 fartøy tillatelse til å fiske med trål på norske kvoter. 20 av fartøyene har pålagte leveringsvilkår knyttet til kvotene, der de fleste har en tilbudsplikt som innebærer at de har en plikt til å tilby henholdsvis 80 % av torskekvoten og 60 % av hysekvoten til bestemte fiskeindustribedrifter, steder, kommuner eller regioner. Av disse 20 fartøyene tilhører 15 fartøy konsern med egne foredlingsanlegg, nemlig Lerøy-konsernet (10) og Nergård-konsernet (5).

Av dagens «Leveringspliktforskrift» fremgår det også at fartøyeierne, i samråd med den eller de bedriftene som er tilgodesett, to ganger per år (mai og november) skal fremlegge en plan for drift og levering neste halvår (§3, 2. ledd). Kravet til bearbeiding er i Stortingets vedtak etter behandling av «Kvotemeldingen», datert 7. mai 2020, økt fra 70 % til 75 % av torskefangsten omfattet av leveringsplikten. Bearbeidingen skal finne sted før videresalg.

Formålet og intensjonene i forskriften er gode, men dessverre oppfylles ikke disse slik aktørene agerer i dag. I drøftinger med fartøyeierne og fiskeindustribedriftene får vi som oftest disse årsaksforklaringene;

- Fiskeindustrien har blitt mer spesialisert, og man har behov for å målrette ulike typer råstoff til den enkelte bedrift. For eksempel vil filetproduksjon ha behov for fisk av mindre størrelse, mens saltfiskproduksjon vil ha behov for fisk av stor størrelse. Det faktum at bearbeidelsesplikten er tilknyttet den enkelte fangst som landes, hindrer en fornuftig fordeling av fangsten mellom flere bedrifter med utgangspunkt i produktene hver enkelt fiskeindustribedrift skal produsere.
- Det er ikke lønnsomt å foredle trålerfangstene på land som følge av at Norge er et høykostland, hvor spesielt det høye lønnsnivået er utfordrende.
- Prisen på råstoff fra leveringspliktige trålere reguleres etter forskriftens § 5. Frosset trålråstoff er lettomsettelig fordi det har et globalt marked, og kan like gjerne benyttes som råstoff til produksjon i Kina som til produksjon i bedrifter langs kysten i Norge. Dette bidrar til å presse prisene opp. Når regelverket da sier at prisfastsettelsen skal skje til gjennomsnittlig minimum oppnådd pris på auksjon eller annen omsetning, vil prisen for frosset, leveringspliktig råstoff bli høyere enn prisen for fersk fisk fra kystflåten. Dette medfører igjen at det ikke er lønnsomt å videreforedle råstoffet i Norge. Tabellen under viser forskjellen på pris mellom ferskt og frosset råstoff i trålflåten.

Tabell 1. Priser på torsk fra trål (kun norske landinger) – snittpris størrelse 2,5 + kg, sløyd, hodekappet (Kilde: Norges Råfisklag)

Trål	Fersk torsk	Frossen torsk
2018	25,04	34,23
2019	30,48	37,89

Disse forklaringene og årsakssammenhengene har også vært en del av vårt vurderingsgrunnlag når vi nå lanserer forslag til endringer i «Leveringspliktforskriften».

Vi ser frem til å få drøfte våre endringsforslag videre med Stortingets næringskomité og de nordnorske politikerne på stortinget.

Eventuelle spørsmål i sakens anledning kan rettes til enhver av de undertegnede.

Med vennlig hilsen

Navn og rolle

Ronald Wærnes, ordfører i Båtsfjord (SP)
Rolf Laupstad, ordfører i Berlevåg (AP)
Sigurd Rafaelsen, ordfører i Lebesby (AP)
Marianne S. Næss, ordfører i Hammerfest (AP)
Ørjan Albrigtsen, ordfører i Skjervøy (KRF)
Remi Solberg, ordfører i Vestvågøy (AP)

Mobilnr.

91712116
45879810
41526760
91715059
47013662
90670131

Vedlegg:

Nofima – Rapport nr. 1/2021 (Iversen, A. m.fl.) «Hvordan kan pliktkvoter bidra til mer foredling?»

Kopi:

Fiskeri- og sjømatminister Odd Emil Ingebrigtsen
Fylkesordfører og fylkesrådsleder i Troms og Finnmark
Fylkesordfører og fylkesrådsleder i Nordland
Pliktkommuner i Nord-Norge
Interkommunale politiske råd i Nord-Norge (tidligere regionråd)